

Vakkert og underfundig, skriver vår anmelder om Njål Lundes utstilling i Sandnes.

Økofilosofisk sci-fi i Sandnes kunstforening

UTSTILLING: High-tech møter low-tech når digital trykkteknikk møter svipenn og bjørkefinér.

OPPDATERT: 19.MAR.2018 10:05 - PUBLISERT: 19.MAR.2018 10:05

Anne Therese Tveita

I sin utstilling Noosbol har Njål Lunde skapt et vakkert og underfundig, lite univers. Gjennom installasjon og bilder trekker han linjer tilbake til antikkens filosofers teorier om blant annet universets opprinnelse. Ved hjelp av mytologiske referanser sidestiller han dem med vår tids aktuelle miljøproblematikk og farger det hele med en dose eksistensiell angst.

***Sandnes Kunstforening:
Njål Lunde - Noosbol.
Fram til 8. april.***

Futuristiske konstruksjoner

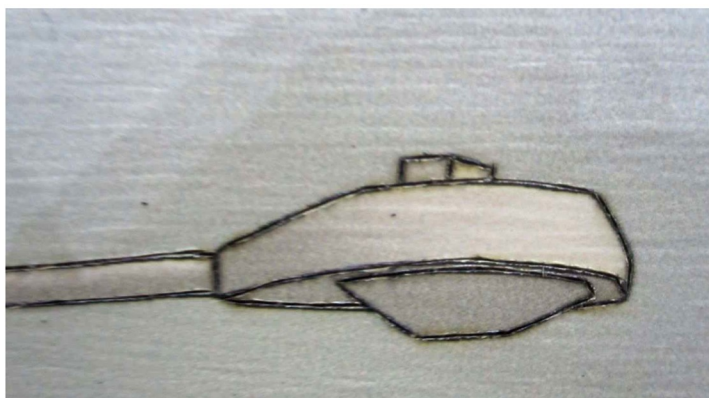
I et fabelunivers som gir assosiasjoner til barndommens Romlingane, gir han oss Noos; et førsokratisk filosofisk begrep som søkte å forklare opphavet til kunnskap og fornuft, og som representerte det verdensprinsipp som ordnet de kosmiske elementene i en harmonisk helhet. De vakre miljøene i Lundes Noos er digitalt fremstilt og trykket på hvitbeisede finérplater av bjørk.

Motivene minner om elementer i japanske tegneserier eller animasjonsfilm. De er alle utformet i en sober palett av gråtoner med stedvise innslag av rødt. Først når en kommer tett på verkene viser det seg at flere av konturene og de fine detaljene i bildene er tegnet inn med svipenn; en teknikk Njål Lunde behersker utmerket og som gir hans tematikk ekstra ballast.

I serien Kapitøl står organisk formede, menneskeskapte? bol tilsynelatende forlatt. Og det er noe urovekkende, nærmest illevarslende over de evakuerte scenene. Hvem som har bebodd dem og hvorfor disse har forlatt fornuftens

oppavssted er spørsmål overlatt til betrakteren selv å finne svar på.

Fortid, nåtid og fremtid

Midt i utstillingsrommet står installasjonen «Det som var, det som er, det som kommer».

Gjennom et roterende fjernsynsapparat, omkranset av gapende munnar og planetaktige klinkekuler, viser Lunde på ny til antikken. Ifølge gresk mytologi spant, målte og klippet de tre skjebnegudinnene Lachesis, Clotho og Atropos hvert menneskes skjebnetråd. De avgjorde således når et liv skulle begynne, når det skulle avsluttes og hva mellomtiden skulle inneholde.

I Platons dialog Staten sang de samme tre henholdsvis om det som var, det som er og det som kommer. Ikke ulikt vår norrøne mytologis Norner; Urd, Verdande og Skuld (Fortid, nåtid og framtid).

Kanskje vitner de tause ropene fra de gapende munnene i Lundes verk om hvilken kontroll dagens mennesker har over egen - og planetens skjebne. Eller vitner de om en skrikende avmaktfølelse til samme?

Som et memento mori har således verket berøringspunkt i en annen bildeserie; Mortality salience. Med opphav i Ernest Beckers Terror Management-teorier omkring hvordan menneskets bevissthet om ufravikelige død og påfølgende eksistensiell angst påvirker menneskelig atferd.

Breddfull av referanser

Det enkle lille verket Apeiron, gir rent umiddelbart assosiasjoner til det berømte japanske tresnittet Den store bølgen ved Kanagawa av Katsushika Hokusai (ca 1832) Det populære 1800-talls verket ble i sin tid raskt et symbol på naturkreftene som ikke lar seg temme av mennesket.

Lundes vakre fremstilling av den store bølgen, har fått en umiskjennelig Yin Yang utforming - det taoistiske symbol på komplementære motsetninger. Verket har da også fått navn etter den greske filosofen Anaximanders teorier om urstoffet; Apeiron som gjennom å forene universets motsetninger dannet utgangspunktet for selve skapelsen og hvor alt ufravikelig en gang vil få sin ende.

I tillegg til Anaximander, Sokrates og Platon dukker også Descartes og Spinoza og mange flere navn opp mellom motivene. Njål Lundes kompakte, lille utstilling er med andre ord breiddfull av henvisninger og referanser, både gjennom titler og tematikk, men noe rom overlates likevel for egne betraktninger.